

RAKAMSAL BOYUTLARIYLA SOSYAL GÜVENLİK

Av. Erkin KAYA*

Serbest meslek niteliğinde ve kamu hizmeti gören avukatların bu güne değin sosyal güvenliklerini çözüme kavuşturamaması, “*terzi kendi sökü-ğünü dikemez*” deyimini doğrulamaktadır. Avrupa ülkelerinde de sosyal güvenlik sorunları bulunmakla birlikte bu sorunlar ülkemizde olduğu gibi kronikleşmemiştir.

Sosyal güvenlik konusunun politik ve felsefi temellerinden, tarihi gelişiminden, zorunluluğundan, devletin bu alandaki sorumluluğundan bu güne kadar yapılan ve boşa giden iyi niyetli çalışmalardan, tartışmalardan söz etmek istemiyorum. TBB Sayman üyesi kimliğimle barolarımıza ve avukatlara yardımcı olabilmek için somut bilgiler aktarmak, çözüm çalış- malarına ışık tutmak istiyorum.

13.01.2004 tarih ve 5043 sayılı Yasa ile Avukatlık Kanunu’nun 27. maddesinde yapılan değişiklikle sorunun çözümü yönünde önemli, ancak yeterli olmayan bir adım atılmış, avukatlar için umut kaynağı “*Sosyal Yar- dımlaşma ve Dayanışma Fonu*” kurulmuştur. Bu fon, arzu edilen hizmetleri ve ihtiyaçları karşılamaktan uzak görünse de, bu önemli kaynağı rasyo- nel bir şekilde, hep birlikte bulacağımız formüllerle geliştirebileceğimize yürekten inanmaktayım. Buna örnek olarak “*Vekâlet Pulu*” uygulamasını gösterebilirim.

“*Pul nedir?*”, “*Nasıl basılır?*”, “*Nasıl dağıtılır?*”, “*Parası nasıl toplanır?*” sorularıyla içinden çıkılmaz sorun olarak görenler, bugün sistemin işleyişini hayranlıkla izlemektedirler. Önceleri hukuki sorunlar ve tatbikattaki tecrü- besizlik, bizzat ele teslim edilen, hatta ve hatta otobüs şoförleriyle gönderi- len vekâlet pulları bugün on-line sistem içerisinde risk minimize edilerek, günlük, hatta saatlik izlenebilmektedir. Hangi baromuzun hangi gün, kaç

* TBB Yönetim Kurulu Sayman üyesi.

tane, kaç liralık vekalet pulu aldığını, barolarımız bölgesinde ne kadar pul bulunduğunu bu sistem içerisinde izlemek mümkün olmaktadır.

Bunu başaran TBB ve barolarımızın, sosyal güvenlik sorunlarını da aynı şekilde halledeceklerine inanmaktayım. Elbetteki başlangıçta bazı aksaklıkların ve sorunların yaşanması kaçınılmazdır. Ancak müvekkillerinin sorunlarına çözüm getiren avukatların kendi sorunlarına çözüm getirememesini düşünemiyorum ve hatta aklıma bile getirmek istemiyorum. Yılda ortalama 3.200 stajyerimize, ayda (bugün için) 250.000.000 TL (başlangıcından bu güne 11.6.2004 tarihi itibarıyla 8.143 avukat stajyerine 11.3 trilyon TL kredi verildiğini de belirtmek isterim) veren TBB ve barolarımız sosyal güvenlik sitemini de mutlaka kuracaklardır. Sorun, riski az, hizmeti en fazla olabilecek sistemi bulabilmekte ve hemen işe girişmektedir. Bu konuda da en önemli öge, barolarımızın ve avukatlarımızın sosyal güvenlikleri için biraz zaman ayırıp, sorunları üzerinde ciddi biçimde düşünceleri ve fikir üretmeleridir. Somut düşüncelerin tartışılması ve doğru yolun bulunması daha kolay olacaktır.

Sorunun çözümünde fikir üretilmesine katkıda bulunabilecek bazı rakamları takdirlerinize sunmak istiyorum:

VEKALET PULU SATIŞ MİKTARLARI

2002 Yılı Pul Satış Adedi	4.959.001 Adet
2003 Yılı Pul Satış Adedi	5.096.839 Adet
2004 Yılı Mayıs Sonu itibarıyla	2.727.811 Adet

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA FON HESABI

11.06.2004 tarihi itibarıyla faizlerle birlikte 3.172.090.193.019 TL'dir. Yasa 01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli olarak yürürlüğe girdiğinden, %50 artırım yapılmayan döneme ait, yani 1.800.000 TL'lik pul gelirin %50'si de bu fonda toplanmış bulunmaktadır. Bu Fon'dan pul basım bedeli dahil olmak üzere, personel, kırtasiye, genel yönetim gideri vb. gibi her ne nam altında olursa olsun hiçbir masraf yapılmamaktadır. Yıl sonu itibarıyla genel uygulama, pul satışları ve düşen faizlere karşın bu fonda 8 trilyon TL tutarında bir kaynak toplanabileceği tahmin edilmektedir. Bu kaynak ile baro levhalarına kayıtlı 50.000 dolayındaki meslektaşımızın asgari sağlık güvencelerini temin edecek çözüm üretmek mecburiyetindeyiz.

Teklif edilen ve düşünülen çözüm önerilerinin, hem yararlı hem sakın-

calı pek çok yönü bulunmaktadır. Genel yaklaşım, hizmetin TBB ve barolarımızca yürütülmesi veya dışarıdan hizmet alınması yönündedir. TBB'nin veya barolarımızın bu amaçlı hizmeti kısa dönemde tecrübe edilmeksizin yürütmesinin amaç ve maliyet açısından sakıncaları yadsınamaz. Sandık ve benzeri kuruluşların her baroda olmadığı, olan barolarda da hizmetin arzu edilen düzeyde bulunmadığı görülmekte, bilinmektedir.

Edinilen tecrübeler ışığında, gelişen teknoloji, verimlilik, amaç ekseninde, ilerleyen zaman içerisinde şeffaf ve denetime açık bir örgütlenmeye ulaşmak zorunluluğu vardır. Ayrıca, örgütlenme aşamasından sonra kaynağı artırmanın, geliştirmenin ve dayanışmanın gerektirdiği katılım ilkelerinin belirlenmesi kurallarının konulması ve benimsenmesi de gerekir.

2002 yılı başlarında verilen staj kredilerinin geri dönüşümleri 2004 yılı içerisinde özellikle Eylül ayından itibaren başlayacaktır. Şimdiye kadar mali açıdan tatbikatı olmadığından (geri dönüş oranı, tahsilât miktarı vs. dönenler net rakam verilmekle birlikte) yaklaşık olarak dahi tahmin edilmemektedir. Bu kaynaktan, *"Sosyal Güvenlik ve Dayanışma Fonu"*na belli bir miktarın aktarılmasının uygun olacağını düşünüyorum. Bugün için dar imkânlarla ve bütçe ödenekleri ile *"Ölüm ve İş Göremezlik Yardım Yönergesi"* çerçevesinde, meslektaşlarımıza, 10.06.2004 tarihi itibarıyla 222.444.500.000 TL yardım yapılmıştır. Ölüm halinde, baroların bildirimi ile herhangi bir belge istenmeksizin derhal 500.000.000 TL yardım yapılmaktadır.

Meslektaşlarımızın mirasçılara ölüm keseneği olarak da 2004 yılında 3.174.000.000 TL gönderilmektedir.

Tüm sosyal güvenlik sorunlarımızın imkânlar dâhilinde ve akılcı bir yaklaşımla, her türlü tartışmaya rağmen sağduyulu, gerçekçi meslektaşlarımızın gayretleri ile çözüme kavuşturulabileceğine inanıyorum. 2005 yılı başlarında güvenli, moralli, mesleğimizin amaçları doğrultusunda saygın, huzur içinde geleceğine güvenen, sorunların çözümlerinin yakın olduğunu hisseden avukatlar olarak görev yapabileceğimizi umuyorum. Ancak, yukarıda da söylediğim gibi bu ümidi besleyebilmenin ilk koşulu, konu üzerinde düşünülmesi, gerçekçi çözüm önerileri geliştirilmesi ve bunların hazırlanan ortamlarda tartışılmasıdır.